

Ote: Maakuntahallitus 21.12.2020 § 169 Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä

169 § Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä 1

PL/323/03.07.00/2020

169 §

LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI
LENTOLIIKENTEEEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää 30.11.2020 päivätyllä lausuntopyynnöllä Pirkanmaan liiton lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä. Lausunnot tulee toimittaa lausuntopalvelu.fi-palvelun kautta 15.1.2021 mennessä.

Luonnoksen sisältöön voi tutustua lausuntopalvelu.fi:ssä osoitteessa:
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=fb903941-5920-4833-9ebb-bc632ce4ff3f>

Liikenne- ja viestintäministeriön johtama fossiilittoman liikenteen työryhmä antoi lokakuussa 2020 suosituksensa siitä, miten kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt voidaan puolittaa vuoteen 2030 mennessä ja pudottaa nollaan vuoteen 2045 mennessä. Nyt lausuttavana olevan periaatepäätöksen valmistelussa on hyödynnetty mainittua fossiilittoman liikenteen tiekarttatyötä. Periaatepäätös ohjaisi Suomen kansainvälistä vaikuttamistyötä sekä linjaisi lentoliikenteen päästöjen vähentämistä kotimaassa.

Periaatepäätöksen luonnoksessa toimenpiteet lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi on jaoteltu kolmeen kohtaan sen mukaan, koskevatko ne vaihtoehtoihin käyttövoimiin ja polttoaineisiin siirtymistä, liikennejärjestelmän ja liikennevälineiden energiatehokkuuden edistämistä vai hinnoittelua. Periaatepäätöksen toimenpiteiden toteuttamisen kautta valtioneuvoston tavoitteena on vähentää kotimaan ja Suomesta lähtevän kansainvälisen lentoliikenteen päästöjä vuoden 2018 tasosta laskettuna 15 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja 50 prosenttia vuoteen 2045 mennessä. Kotimaan lentoliikenteen tulisi olla päästötöntä vuonna 2045. Tavoitteiden saavuttamisessa huomioidaan vain lentotoiminnan tilastoidut CO₂-päästöt.

Nykyiset lentämisen hiilidioksidipäästöt ovat osuudeltaan noin kaksi prosenttia kaikesta ihmisten toiminnasta aiheutuvista hiilidioksidipäästöistä. Yhteisvaikutuksiltaan - kun huomioidaan myös muut tekijät kuin hiilidioksidi - lentoliikenteen päästöjen osuus ilmakehän lämmittämisessä on nyt noin neljä prosenttia. Suomen kotimaan ja lähtevän kansainvälisen liikenteen lentojen päästöjen arvioidaan kasvavan vuoteen 2045 mennessä 25-40 prosenttia verrattuna vuoden 2018 tasoon, jos uusia päästöjä vähentäviä keinoja ei oteta käyttöön. Lentoliikenteen voimakkaimman kasvuvaiheen ennakoitavana olevan Suomessa ohi, mutta supistumista ei ole näköpiirissä, jos pääosin tilapäisiksi arvioitua markkinahäiriöitä, kuten koronavirusepidemiaa, ei huomioida. Globalisaatio kiihdyttää ilmailun määrällistä kasvua niin lentomatrustajien kuin rahtiliikenteen osalta. Lentoliikenne on viimeisten 10 vuoden aikana kasvanut 60 prosenttia ja kasvun on ennustettu jatkuvan vuosittain 4,4 prosentin vuosivauhtia. Suurin kasvu tapahtuu kehittyvien maiden lentoliikenteessä ja siksi onkin oleellista, minkälaisia toimintamalleja ja tekniikkaa näissä maissa otetaan käyttöön.

Päätösesitys. Maakuntajohtaja Halme:

Maakuntahallitus päättää esittää liikenne- ja viestintäministeriölle lausuntonaan luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä seuraavaa:

Pirkanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi lentoliikenteen kasvihuonepäästöjen vähentämisestä. Periaatepäätöksen luonnos avaa laajasti lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen nykytilaa ja ennustettua kehitystä. Siinä on myös

otettu monipuolisesti huomioon niin lentoliikenteen globaali tilanne kuin Suomen erityispiirteet.

Pirkanmaan liitto toteaa, että globaalit megatrendit, uudet teknologiat ja kasvavat vastuullisuusvaatimukset toisaalta edellyttävät ilmailualalta ja toisaalta antavat Suomelle mahdollisuuden olla mukana muutoksessa positiivisella tavalla. Suomella on huippuluokan osaamista ja olosuhteet, joissa voidaan kehittää kestäviä ratkaisuja, joille on nopeasti kasvavat markkinat.

Suomessa on käytännössä vain yksi kansallinen toimija, jolla on merkitystä kansainvälisessä liikenteessä. Suomen asettamat kansalliset rajoitukset eivät käytännössä vaikuta kansainvälisiin tai vieraisiin yhtiöihin. Pirkanmaan liitto korostaa, että päätöksiä tehdessä tulee ottaa huomioon kansallisen toimijan merkittävyys, eikä saattaa sitä kilpailullisesti epäedulliseen asemaan.

Pirkanmaan liiton näkemyksen mukaan Suomen saavutettavuuden tulee alueiden elinvoiman näkökulmasta olla vähintäänkin vertailukelpoinen skandinaaviisiin kilpailijoihin nähden. Aluelentokenttäjärjestelmä on Suomessa välttämätön. Se mahdollistaa keskitettyä järjestelmää paremmin matkaketjujen toimimisen. Suorat lentoyhteydet nähdään usein vain matkailijoiden tarpeista käsin, vaikka ne ovat elinehto kaupunkien, niiden lähialueiden ja koko maan elinkeinoelämälle. Myös lentorahdin merkitys kasvaa.

Vaihtoehtoisiin käyttövoimiin ja polttoaineisiin siirtyminen on suositeltavaa. Vaikka lentoliikenteen sähköistäminen on tärkeää ja akkuteknologian kehitys nopeaa, se ei vaikuta lyhyellä aikavälillä laajasti lentoliikenteen kaupalliseen käyttöön. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota sähkön tuotannon ilmastovaikutuksiin. Vety nähdään erittäin potentiaalisena kestävästä energian lähteenä myös lentoliikenteen tarpeisiin, Vedyssäkin kehitystyö on alkuvaiheessa. Lyhyen aikavälin toimenpiteenä fossiilisten lentopolttoaineiden korvaaminen uusiutuviin raaka-aineista kestävästi tuotetuilla vaihtoehtoisilla polttoaineilla onkin olennaista päästöjen rajoittamiseksi. Pirkanmaan liitto näkee tärkeänä uusiutuvien lentopolttoaineiden käyttöönottoon kannustamisen. Kuten toimenpiteissäkin on todettu tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa tarvitaan edelleen kestävämpien ratkaisujen kehittämiseksi ja TKI-rahoituksen suuntaaminen mm. kestäviin uusiutuviin lentopolttoaineisiin ja sähköpolttoaineisiin liittyvään teknologiaan ja tuotantoon on kannatettavaa.

Liikennejärjestelmän ja liikennevälineiden energiatehokkuuden edistämiseksi on myös hyödyntämätöntä potentiaalia. On käytettävä kaikkia niitä toimia, joilla lentoliikennettä saadaan tehokkaampaan käyttöön ja tätä kautta vähennetään kasvihuonepäästöjä. Lennonjohtotoiminnan kehittäminen, taloudellinen lentäminen ja uusiutuvan polttoaineen suurempi hyödyntäminen ovat lyhyemmän ajanjakson toimenpiteitä - raideliikenne, lentoliikenteen sähköistyminen yms. ovat pitkän aikavälin toimia.

Suomessa lentoliikenteen realistinen vähentäminen liikennettä rajoittamalla voi aiheuttaa ongelman siirtymistä alueelta toiselle. Pirkanmaan liitto pitää huolestuttavana sitä, mikäli lentoliikenne korvautuu tieliikenteellä, lisäten näin tieliikenteen päästöjä, tiestön korjausvelkaa sekä liikenneturvallisuusrisiä. Raideliikenne voidaan nähdä aidosti kilpailukykyisenä korvaajana vain osalle lentomatkoihin.

Pirkanmaan liitto haluaa korostaa päästöjen tarkastelua järjestelmätasolla. Olennaista on tunnistaa koko matkaketjun osat ja niiden aidot vaihtoehdot. Liikennejärjestelmän näkökulmasta on keskeistä luoda sujuvia ja kestäviä matka- ja kuljetusketjuja, joissa erityistä huomiota kiinnitetään solmupisteiden toimivuuteen. Lentokenttä on aina monimuotoinen solmupiste, jossa ei kulkumuodot kohtaavat. Lentokenttäverkosto tulisi entistä selvemmin tunnistaa

osana saavutettavuuden kokonaisuutta ja tarkastella linkittymistä erityisesti raide- ja muuhun joukkoliikenteen verkkoon.

Pirkanmaan liiton näkemyksen mukaan vain Suomessa lentoverojen lisääminen ei ole toivottava ratkaisu, vaan päätökset on tehtävä EU:n tasolla. Tällä hetkellä parhaat keinot päästöjen vähentämiseen ovat mahdollisimman suurella täyttöasteella lennetyt lentokoneet, uusi lentokalusto sekä operationaaliset keinot (kuten lennonjohdolliset toimet).

Pirkanmaan liitto pitää tärkeänä uuden liiketoiminnan kehittymisen kestävästä ilmailun innovaatioilla ja palveluilla. Vahvassa murrosvaiheessa oleva ilmailuala tarvitsee innovatiivisia ratkaisuja ja pioneerihenkeä. Digitalisaatio ja miehittämättömän ilmailun kasvu muuttavat ilmailualaa voimakkaasti. Miehittämättömän ilmailun kasvu on vasta alussa ja digitalisaatio mahdollistaa tekoälyn, simulaation ja automaation hyödyntämisen mm. koulutuksessa ja logistiikassa.

Suomessa on kiistatonta maailmanluokan osaamista digitaalisista ratkaisuista, uudesta teknologiasta, lentoturvallisuudesta, lennonjohdosta ja ilmailun sääntelystä. Suomen haastavat olosuhteet, kuten jäätävä lentosää, luovat poikkeukselliset mahdollisuudet kehittää ainutlaatuista kyvykkyyttä ja osaamis pohjaa. Aivan kuten rengasvalmistajien talvitestaukseen, Suomi on maantieteellisesti ihanteellinen myös koulutukseen ja tulevaisuuden ilmailun kehittämiseen. Tänne tullaan oppimaan ja kehittämään se, mitä muualla ei voida opettaa ja kehittää.

Yhdistämällä tieteen ja suomalaisten yritysten maailmanluokan osaamisen on mahdollista kehittää uusia teknologisia ratkaisuja ja toimintatapoja ilmailun ja lentämisen ympäristövaikutusten minimoimiseksi ja synnyttää näin ilmailuun, liikkumiseen ja niiden hallintaan liittyviä vientituotteita. Pirkanmaa haluaa olla myös jatkossa tämän kehitystyön ytimessä.

Päätös. Päätösesitys hyväksyttiin.